

METODOLOŠKO POJASNILO

INDEKSI CEN ŽIVLJENJSKIH POTREBŠČIN IN POVPREČNE DROBNOPRODAJNE CENE

To metodološko pojasnilo se nanaša na objavljanje podatkov:

- Indeksi cen življenjskih potrebščin, Slovenija, mesečno (Prva objava)
- Indeksi cen življenjskih potrebščin, podrobni podatki, Slovenija, mesečno (Elektronska objava)
- Harmonizirani indeks cen življenjskih potrebščin s konstantnimi davčnimi stopnjami, Slovenija, polletno (Prva objava)
- Temeljna obrestna mera, Slovenija, mesečno (Prva objava)

Vsebina:

1. NAMEN
2. PRAVNA PODLAGA
3. ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI
4. IZBOR ENOT OPAZOVANJA
5. ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV
6. DEFINICIJE
7. POJASNILA
8. OBJAVLJANJE PODATKOV
9. REVIDIRANJE PODATKOV
10. DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA

Pripravila: Tina Vratanar

Zadnjič osveženo: 6. 2. 2019

1. NAMEN

Namen objave podatkov o indeksih cen življenjskih potrebščin je prikaz mesečnega gibanja drobnoprodajnih cen izdelkov in storitev.

Namen objave podatkov o povprečnih drobnoprodajnih cenah pa je prikaz povprečnih maloprodajnih cen izbranih izdelkov in storitev, ki jih domače prebivalstvo najpogosteje kupuje.

Ključne statistike, ki jih objavljamo, so:

- indeksi cen življenjskih potrebščin – merilo inflacije (ICŽP) po klasifikaciji ECOICOP,
- harmonizirani indeksi cen življenjskih potrebščin (HICŽP) po klasifikaciji ECOICOP,
- harmonizirani indeksi cen življenjskih potrebščin s konstantnimi davčnimi stopnjami (HICŽP–CT) po klasifikaciji ECOICOP,
- povprečne drobnoprodajne cene izdelkov in storitev,
- temeljna obrestna mera (TOM).

2. PRAVNA PODLAGA

- [Letni program statističnih raziskovanj \(LPSR\)](#)
- [Zakon o državni statistiki \(Uradni list RS, št. 45/95 in 9/01\)](#)
- [Uredba \(EU\) 2016/792 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. maja 2016 o harmoniziranih indeksih cen življenjskih potrebščin in harmoniziranem indeksu cen stanovanjskih nepremičnin ter razveljavitvi Uredbe Sveta \(ES\) št. 2494/95 \(CELEX: 32016R0792\)](#)

Podatki o HICŽP (po Uredbi (EU) 2016/792) so mednarodno primerljivi in prispevajo k evropski statistiki.

3. ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI

Enota, ki jo opisujejo objavljeni podatki, je izbrani reprezentativni proizvod (izdelek ali storitev) oziroma elementarni agregat (EA). Te izbrane enote predstavljajo najpomembnejši delež v skupni potrošnji povprečnega potrošnika; gibanje njihovih cen pa obenem najbolje odraža gibanje cen sorodnih izdelkov oziroma storitev. Ti izdelki in storitve sestavljajo t. i. »košarico« dobrin in so glede na svoje lastnosti in opise razvrščeni v 4 kategorije: živilski in neživilski proizvodi, gostinske storitve ter druge storitve.

4. IZBOR ENOT OPAZOVANJA

Enote, tj. elementarne agregate, ki so v posameznem letu vključeni v raziskovanje, izberemo na podlagi praga. Izbrani so izdelki in storitve, katerih delež (prag) v skupni

potrošnji prebivalstva je večji od 0,1 % in katerih cene lahko najbolj odražajo gibanje cen sorodnih izdelkov in storitev oziroma splošno gibanje cen.

Mesta, kjer opazovalci cen zberejo podatke o cenah, so poslovni subjekti, ki prodajajo izdelke in storitve potencialnim kupcem. To so trgovine, obrtne delavnice, storitvene in druge organizacije, spletne strani poslovnih subjektov idr. Te poslovne subjekte določimo glede na tržni delež, ki ga imajo glede na višino prihodka v posamezni dejavnosti.

V vsakem izbranem kraju mesečno zberemo povprečno 5 cen za posamezni neživilski izdelek oziroma storitev, kar je skupno okrog 11.000 cen.

Za izdelke iz oddelkov 01 (Hrana in brezalkoholne pijače) in 02 (Alkoholne pijače in tobak) po ECOICOP klasifikaciji, cene pridobimo iz podatkovnih baz trgovcev, in sicer mesečno v izračun indeksa zajamemo okrog 70.000 cen.

V spodnji tabeli prikazujemo število elementarnih agregatov vključenih v raziskovanje po posameznih letih.

Tabela 1: Število izbranih elementarnih agregatov po letih

Leto	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Število elementarnih agregatov	669	663	667	684	706	711	717	725	744

5. ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV

Z letom 2018 smo uvedli novo metodologijo izračunavanja inflacije, po kateri v ICŽP in HICŽP gibanje cen za hrano, pijačo in tobak (01 in 02 po ECOICOP) prikazujemo izključno na podlagi podatkov iz podatkovnih baz trgovcev. Pri drugih ECOICOP skupinah (od oddelkov od 03 do 12) podatke popisujemo na terenu (tradicionalno zbiranje podatkov). Za nekatere neživilske izdelke pa uporabljamo tudi podatke iz baz trgovcev (posnemanje tradicionalnega zbiranja podatkov). Pri teh se metodologija izračuna indeksov ni spremenila in še vedno velja sistem reprezentantov.

Več o spremembah v izračunu inflacije z letom 2018 lahko preberete [tukaj](#).

5.1 Tradicionalno zbiranje podatkov

Podatke o cenah reprezentativnih neživilskih izdelkov in storitev (oddelki od 03 do 12 po ECOICOP klasifikaciji) zberejo opazovalci cen vsak mesec v Kopru, Ljubljani, Mariboru in Novem mestu. Nekatere cene zberejo tudi v drugih krajih po Sloveniji, po telefonu, prek spletnih strani ali drugih zbirk podatkov posameznih prodajalcev izdelkov in storitev. Vseh opazovanih mest, kjer opazovalci cen pridobijo podatke o cenah reprezentantov, je okrog 1.270.

Izdelki in storitve so za potrebe izvajanja tega raziskovanja in zaradi razporeditve časa zbiranja cen na terenu v posameznem mesecu razvrščeni v naslednje sorodne skupine:

- neživilski proizvodi (od 1. do 15. v mesecu),

- storitve (od 1. do 25. v mesecu) in
- naftni derivati (od 1. do 25. v mesecu).

Opazovalci cen zahtevane podatke za tekoči mesec poročajo sproti, najkasneje pa do 26. dne v tekočem mesecu.

5.2 Podatki iz podatkovnih baz trgovcev (skenirani podatki)

Vir podatkov o cenah izdelkov iz oddelkov 01 ter 02 po ECOICOP so podatkovne baze največjih trgovcev na slovenskem trgu, ki pokrivajo 75 odstotkov tržnega deleža pri prodaji hrane in brezalkoholnih pijač ter skoraj 70 odstotkov tržnega deleža prodaje alkoholnih pijač in tobaka. Trgovci nam transakcijske podatke pošiljajo tedensko. V izračun indeksa so vključeni podatki prvih polnih dveh tednov tekočega meseca. Teden je definiran kot obdobje od ponedeljka do nedelje.

6. DEFINICIJE

Indeks cen življenjskih potrebščin (ICŽP) meri spremembe drobnoprodajnih cen izdelkov in storitev glede na strukturo izdatkov, ki jih domače prebivalstvo namenja za nakupe predmetov končne porabe doma in v tujini (načelo nacionalne porabe). Pri nas se ICŽP in HICŽP zaradi velike metodološke podobnosti skoraj ne razlikujeta.

Na mesečni ravni objavljamo indekse s premično osnovo, tj. periodične indekse (mesec glede na isti mesec prejšnjega leta, mesec glede na prejšnji mesec, mesec glede na december prejšnjega leta; povprečje mesecev leta glede na povprečje istih mesecev prejšnjega leta, zadnjih dvanajst mesecev glede na prejšnjih dvanajst mesecev) in indeks s stalno osnovo (mesec glede na povprečje leta 2015, ki je bazno leto).

Harmonizirani indeks cen življenjskih potrebščin (HICŽP) meri spremembe drobnoprodajnih cen izdelkov in storitev glede na sestavo izdatkov, ki jih potrošniki (domači in tuji) namenjajo za nakupe predmetov končne porabe na ozemlju Slovenije (načelo domače porabe). Je primerljiv harmoniziranemu indeksu cen življenjskih potrebščin, ki ga računajo druge države članice Evropske unije (EU).

Za HICŽP na mesečni ravni objavljamo enake indekse s premično in stalno osnovo kot pri ICŽP, in sicer v stopnjah rasti.

Harmonizirani indeks cen življenjskih potrebščin s konstantnimi davčnimi stopnjami (HICŽP-CT) je indeks s stalnimi davčnimi stopnjami od baznega do opazovanega obdobja. Meri spremembe cen življenjskih potrebščin brez učinka sprememb davčnih stopenj in trošarin na proizvode v istem časovnem obdobju. Ko se davčne stopnje spremenijo, se vpliv spremenjenih davkov odrazi v razliki med HICŽP in HICŽP-CT. Ob predpostavki, da so davčne spremembe uvedene hkrati in v celoti, je viden implicitni prispevek davčnih sprememb k inflaciji.

V polletnih objavah objavljamo indeks s premično osnovo, tj. periodični indeks v stopnjah rasti (posamezen mesec glede na prejšnji mesec), in sicer za prvo polletje od januarja do junija, za drugo polletje pa od julija do decembra.

COICOP/HICP (*Classification of Individual Consumption According to Purpose / Harmonized Index of Consumer Prices*) je klasifikacija oziroma razvrstitev proizvodov po namenu v 12 glavnih skupin (oddelkov), prilagojena potrebam računanja harmoniziranega indeksa cen življenjskih potrebščin.

ECOICOP (*European Classification of Individual Consumption According to Purpose*) je evropska klasifikacija individualne potrošnje po namenu, razdeljena v 12 glavnih oddelkov, s pripadajočimi skupinami, razredi in podrazredi. Uporablja se za podatke od januarja 2017 dalje (Uredba (EU) 2016/792 Evropskega parlamenta in Sveta).

Drobnoprodajna cena je končna prodajna cena, ki jo plačajo potrošniki za nakup posameznih izdelkov in storitev z denarnimi transakcijami. Vsebuje tudi predpisan davek in preostale dajatve.

Podatke iz podatkovnih baz trgovcev (skenirani podatki) generirajo in zbirajo trgovci prek prodajnih terminalov v trgovini. Vsebujejo informacije o GTIN, opisu izdelka, vrednosti (prometu) prodanih izdelkov, količini in ceni v znanem časovnem obdobju.

GTIN koda (*Global Trade Item Number*) je globalna trgovinska številka izdelka.

Seznam izdelkov in storitev (»košarica«) je podroben seznam izdelkov in storitev (elementarnih agregatov) z opisi in z merskimi enotami količin izdelkov oziroma storitev, za katere zbiramo cene.

Obrestna mera je cena denarja. Pove, koliko odstotkov glavnice, vložene za eno leto ali izposojene za eno leto, znašajo obresti. Običajno je določena za obdobje enega leta.

Temeljna obrestna mera (TOM) je letna obrestna mera za ohranjanje vrednosti denarnih obveznosti in terjatev v domačem denarju in zagotavlja ohranitev realne vrednosti denarnih obveznosti.

Tekoči mesec je mesec, na katerega se nanašajo podatki.

Uteži pomenijo delež potrošnje posameznega izdelka oziroma storitve v skupni potrošnji in hkrati merijo, koliko sprememba cene posameznega izdelka oziroma storitve prispeva k skupni spremembi indeksa. Namenjene so tudi merjenju prispevka vpliva spremembe cene posameznega izdelka oziroma storitve k skupni spremembi indeksa.

Bazno obdobje uteži je obdobje, običajno izbrano leto, na katero se nanašajo ocenjene vrednosti potrošnje, uporabljene pri izračunu uteži.

Bazno obdobje cen je obdobje, na katero se nanašajo cene, s katerimi se ob vsakem izračunu indeksov primerjajo cene iz tekočega obdobja. V našem primeru je bazno cenovno obdobje december prejšnjega leta (velja od leta 1994).

Bazno obdobje indeksov je obdobje, običajno izbrano leto, v katerem je indeks enak 100.

Blago dnevne rabe so proizvodi, katerih rok uporabnosti je zelo kratek, običajno največ eno leto (npr. hrana, pijača).

Poltrajno blago so proizvodi, katerih predvidena življenjska doba je približno eno leto in katerih vrednost ni velika (npr. obleka in obutev).

Trajno blago so proizvodi z daljšo življenjsko dobo, obenem pa je tudi njihova vrednost večja (npr. pohištvo, prometna sredstva).

Sezonski proizvodi so izdelki in storitve, ki jih v nekaterih obdobjih v značilnem letnem cikličnem vzorcu ni mogoče kupiti ali se kupujejo v majhnih ali zanemarljivih količinah.

Goriva in energija je ena od posebnih skupin, ki jo sestavljajo proizvodi za ogrevanje in razsvetljavo stanovanj (04.5 Električna energija, plin in druga goriva) ter pogonska goriva (07.2.2 Goriva in maziva za osebna vozila).

7. POJASNILA

7.1 KLASIFIKACIJE

Od leta 1997 do 2016 smo uporabljali klasifikacijo individualne potrošnje po namenu (COICOP/HICP), ki je bila z letom 2000 usklajena z dokončno različico COICOP, sprejeto v letu 1999.

Od januarja 2017 dalje razvrščamo izdelke in storitve ter računamo indekse cen življenjskih potrebščin po Evropski klasifikaciji individualne potrošnje po namenu (ECOICOP).

Izdelke in storitve razvrstimo po omenjeni klasifikaciji ECOICOP v 5 nivojev:

- **skupaj**
- **oddelek** (npr. **01** Hrana in brezalkoholne pijače),
- **skupina** (npr. **01.1** Hrana),
- **razred** (npr. **01.1.1** Kruh in izdelki iz žit) in
- **podrazred** (npr. **01.1.1.1** Riž).

Indekse računamo in objavljamo po zgornji strukturi.

Od januarja 2017 objavljamo indekse praviloma do ravni podrazreda (5-mestna šifra klasifikacije) razen v primerih, ko je utež izdelka ali storitve manjša od 0,1 % (označeno z oznako '...' kot ni podatka). Časovna vrsta je izračunana od leta 2000 dalje. Zaradi nekaterih razlik v razvrščanju proizvodov v posamezne skupine po klasifikacijah COICOP in ECOICOP, so lahko v obdobju od 2000 do 2016 v izračunanih indeksih v skupinah in razredih manjše razlike.

Od 2000 računamo tudi indekse za naslednje posebne skupine:

- blago,
- blago dnevne porabe,
- poltrajno blago,
- trajno blago,
- storitve,
- goriva in energija (električna energija, plin in druga goriva ter goriva in maziva za osebna vozila),
- skupaj brez alkoholnih pijač in tobaka,
- sezonski proizvodi ter
- skupaj brez sezonskih proizvodov.

Od 2001 računamo indekse tudi za naslednje posebne skupine:

- hrana, pijača in tobak (hrana in brezalkoholne pijače ter alkoholne pijače in tobak),
- skupaj brez hrane, pijače in tobaka (skupaj brez hrane in brezalkoholnih pijač ter brez alkoholnih pijač in tobaka),
- skupaj brez goriv in energije (skupaj brez električne energije, plina in drugih goriv ter goriv in maziv za osebna vozila).

V 2009 smo že navedenim posebnim skupinam dodali še tri:

- skupaj brez hrane in brezalkoholnih pijač, goriv in energije (skupaj brez hrane in brezalkoholnih pijač, električne energije, plina in drugih goriv ter goriv in maziv za osebna vozila),
- dejanske najemnine za stanovanja in storitve za vzdrževanje in popravilo stanovanja,
- storitve brez dejanskih najemnin za stanovanja in storitev za vzdrževanje in popravilo stanovanj.

7.2 OBDELAVA PODATKOV

Za obdelavo podatkov uporabljamo uteževanje podatkov in metode statističnega urejanja podatkov.

UTEŽEVANJE

Z uteževanjem želimo doseči reprezentativnost vzorca tako, da so uteženi podatki čim boljša ocena opazovane populacije v določeni časovni točki.

Za pripravo uteži za izračun ICŽP uporabljamo kot glavni vir podatke iz raziskovanja Poraba v gospodinjstvih (v nadaljevanju APG). Te podatke preverjamo in dopolnjujemo še z drugimi statističnimi in drugimi dosegljivimi viri. Uteži se spreminjajo vsako leto. Uteži v letu 2019 temeljijo na povprečju izdatkov iz APG za leto 2015, preračunanih (indeksiranih) na cene decembra 2018.

Za pripravo uteži za izračun HICŽP uporabljamo kot glavni vir podatke nacionalnih računov o izdatkih gospodinjstev za končno potrošnjo. Tudi te podatke preverjamo in dopolnjujemo še z drugimi statističnimi in drugimi dosegljivimi viri. Uteži za leto 2019 temeljijo na podatkih o sestavi izdatkov za leto 2017, preračunanih (indeksiranih) na cene decembra 2018, to je tudi referenčno cenovno obdobje.

Elementarni agregati iz oddelkov 01 (Hrana in brezalkoholne pijače) in 02 (Alkoholne pijače in tobak) so uteženi glede na promet trgovcev prejšnjega leta.

STATISTIČNO UREJANJE PODATKOV

Podatke statistično urejamo s kombinacijo sistematskih popravkov in postopkov vstavljanja podatkov. Pri vstavljanju podatkov uporabljamo metodo logičnega vstavljanja.

Več o statističnem urejanju podatkov lahko preberete v splošnem metodološkem pojasnilu [Statistično urejanje podatkov](#).

7.3 DRUGA POJASNILA

INDEKSI

ICŽP se uporablja tudi za usklajevanje plač in drugih socialnih transferjev z rastjo cen v Sloveniji. Od leta 1998 je uradna mera inflacije v Sloveniji. Prej je to funkcijo opravljal indeks cen na drobno.

HICŽP se uporablja za primerjanje inflacijskih stopenj med državami Evropske Unije. Uporablja se tudi kot uradna mera Evropske centralne banke (ECB) pri zagotavljanju cenovne stabilnosti v Ekonomski in monetarni uniji (EMU). V Sloveniji ga računamo od leta 2001.

Podatki zbrani na tradicionalen način

Potem, ko v posameznem mesecu zberemo vse cene, najprej izračunamo povprečne cene in nato indekse.

Povprečno ceno posameznega neživilskega izdelka oziroma storitve v kraju, izračunamo iz cen zbranih na vseh opazovanih mestih v tem kraju, in sicer z geometrijsko sredino.

$$G_i = \sqrt[n]{x_1 * x_2 * \dots * x_n} \quad \text{geometrijska sredina}$$

kjer je:

G_i ... povprečna cena posameznega EA v kraju,

i ... kraj,

x ... cena posameznega izdelka oziroma storitve v kraju,

n ... število cen posameznega izdelka oziroma storitve v kraju.

Povprečno nacionalno ceno vsakega neživilskega izdelka oziroma storitve izračunamo s tehtano aritmetično sredino iz predhodno izračunanih povprečnih krajevskih cen.

$$\bar{p}_t = \frac{1}{\sum_{i=1}^n w_i} * \sum_{i=1}^n G_i w_i$$

kjer je:

\bar{p}_t ... povprečna nacionalna cena posameznega EA v mesecu,
 n ... število krajev,
 w_i ... utež posameznega kraja,
 G_i ... povprečna cena posameznega EA v kraju.

Iz povprečnih nacionalnih cen vsakega tekočega in baznega meseca (december prejšnjega leta) izračunamo *individualni indeks* za vsak elementarni agregat.

$$T_{t/d} = \frac{\bar{p}_t}{\bar{p}_d} * 100$$

kjer je:

$T_{t/d}$... individualni indeks posameznega EA,

t ... mesec,

d ... bazni mesec (december prejšnjega leta),

\bar{p}_t ... povprečna nacionalna cena v mesecu,

\bar{p}_d ... povprečna nacionalna cena v baznem mesecu (december prejšnjega leta).

Podatki iz podatkovnih baz trgovcev (skenirani podatki)

Povprečno vrednost cene posameznega izdelka na nivoju GTIN kode za vsakega trgovca posebej izračunamo tako, da prodajno vrednost izdelka delimo s prodano količino istega izdelka (pristop povprečne vrednosti cene).

Iz prodajne vrednosti cen izdelkov (GTIN), ki sestavljajo posamezen EA, izračunamo geometrijsko sredino verižnih indeksov glede na prejšnji mesec. Ceno izdelka v tekočem mesecu primerjamo s ceno izdelka v prejšnjem mesecu na ravni GTIN. Geometrijsko sredino izračunamo za posamezen EA pri posameznem trgovcu. Uporabimo *neuteženo Jevonovo* formulo:

$$I_{EA}^{(m-1)t,mt} = \frac{(\prod_{k=1}^K p_k^{mt})^{\frac{1}{K}}}{(\prod_{k=1}^K p_k^{(m-1)t})^{\frac{1}{K}}} = \left(\prod_{k=1}^K \frac{p_k^{mt}}{p_k^{(m-1)t}} \right)^{\frac{1}{K}} = \sqrt[K]{\frac{p_A^m}{p_A^{m-1}} * \frac{p_B^m}{p_B^{m-1}} * \frac{p_C^m}{p_C^{m-1}} * \frac{p_D^m}{p_D^{m-1}}}$$

kjer je:

$I_{EA}^{(m-1)t,mt}$... individualni indeks EA pri posameznem trgovcu,

p_k^{mt} ... cena k-tega izdelka v tekočem mesecu leta t,

$p_k^{(m-1)t}$... cena k-tega izdelka v prejšnjem mesecu leta t,

k ... posamezni izdelki znotraj EA (A, B, C, ..., k),

K ... število izdelkov znotraj EA.

V nadaljevanju s postopkom veriženja za posamezen EA pri posameznem trgovcu izračunamo indeks na bazno obdobje indeksov, tj. december prejšnjega leta.

$$I_{m/m_0}^{EA} = I_{m,m-1}^{EA} * I_{m-1,m-2}^{EA} * \dots * I_{m_0}^{EA}$$

kjer je:

I_{m/m_0}^{EA} ... veriženi mesečni indeks EA znotraj posameznega trgovca,

m ... mesec,

m_0 ... bazno obdobje indeksov (december prejšnjega leta).

S tehtano aritmetično sredino iz *mesečnih indeksov EA znotraj posameznih trgovcev* izračunamo *individualni indeks za EA*. Uteži trgovcev predstavljajo tržni delež (promet) posameznega trgovca za posamezen EA.

$$T_{t/d} = I_A * w_A + I_B * w_B + I_C * w_C + I_D * w_D + I_E * w_E + I_F * w_F$$

kjer je:

$T_{t/d}$... individualni indeks posameznega EA,

w ... utež trgovca,

A, B, \dots, F ... trgovci.

Agregiranje indeksov

Iz individualnih indeksov s tehtano aritmetično sredino izračunamo *agregatne* indekse, to je *indekse skupin* (po ECOICOP) in *skupni indeks* po naslednji formuli:

$$I_{t/d} = \frac{\sum_{i=1}^n T_{t/d} * w_{di}}{\sum_{i=1}^n w_{di}}$$

kjer je:

$I_{t/d}$... indeks skupin oziroma skupni indeks,

t ... mesec,

d ... bazni mesec (december prejšnjega leta),

$T_{t/d}$... individualni indeks EA,

w_{di} ... utež za posamezen proizvod,

n ... število izdelkov in storitev.

Vsak tako izračunan agregatni indeks (december prejšnjega leta = 100) je *Laspeyresov indeks fiksnega tipa*, kar pomeni, da ga izračunamo z utežmi iz istega baznega obdobja uteži in z istim zajemom proizvodov.

Indeksi, ki se izračunajo na podlagi uteži iz različnih obdobj in z različnim zajemom proizvodov, pa so *verižno povezani indeksi*.

Za zagotovitev daljše časovne vrste so indeksi preračunani na skupno indeksno bazo (bazno leto). V prejšnjih letih so bili indeksi najprej verižno povezani na podlagi

povprečja leta 2000 = 100, kasneje na podlagi povprečja leta 2005 = 100. Z letom 2016 smo indekse verižno povezali na podlagi nove indeksne baze, tj. povprečje leta 2015 (povprečje 2015 = 100), in sicer do leta 2000.

Vsi indeksi so zdaj izvedeni in izračunani na podlagi povprečja 2015, in sicer na naslednje načine:

mesečni indeks, ki kaže spremembe cen v tekočem mesecu glede na prejšnji mesec:

$$I_{avg\ 17/jul\ 17} = \frac{I_{avg\ 17/\emptyset\ 15}}{I_{jul\ 17/\emptyset\ 15}} * 100$$

kumulativni indeks, ki kaže spremembe cen v tekočem mesecu glede na december prejšnjega leta:

$$I_{avg\ 17/dec\ 16} = \frac{I_{avg\ 17/\emptyset\ 15}}{I_{dec\ 16/\emptyset\ 15}} * 100$$

letni indeks, ki kaže spremembe cen v tekočem mesecu glede na isti mesec prejšnjega leta:

$$I_{avg\ 17/avg\ 16} = \frac{I_{avg\ 17/\emptyset\ 15}}{I_{avg\ 16/\emptyset\ 15}} * 100$$

povprečni letni indeks, ki kaže spremembe cen od začetka leta do tekočega meseca glede na enako obdobje v prejšnjem letu:

$$I_{(jan...avg\ 17)/(jan...avg\ 16)} = \frac{I_{(jan\ 17+feb\ 17+\dots+avg\ 17)/\emptyset\ 15}}{I_{(jan\ 16+feb\ 16+\dots+avg\ 16)/\emptyset\ 15}} * 100$$

povprečni letošnji indeks, ki kaže spremembe cen od začetka leta do tekočega meseca glede na december prejšnjega leta:

$$I_{(jan...avg\ 17)/dec\ 16} = \frac{I_{jan\ 17/dec\ 16} + I_{feb\ 17/dec\ 16} + \dots + I_{avg\ 17/dec\ 16}}{8}$$

12-mesečni povprečni indeks, ki kaže spremembe cen v zadnjih dvanajstih mesecih v primerjavi s prejšnjimi dvanajstimi meseci:

$$I_{(avg\ 17...sept\ 16/avg\ 16...sept\ 15)} = \frac{I_{(avg\ 17+jul\ 17+\dots+sept\ 16)/12}}{I_{(avg\ 16+jul\ 16+\dots+sept\ 15)/12}} * 100$$

TEMELJNA OBRESTNA MERA

Mesečna temeljna obrestna mera za določen mesec se izračuna kot aritmetično povprečje zadnjih dvanajstih mesečnih stopenj rasti cen življenjskih potrebščin, na eno decimalno mesto.

$$TOM_m = \frac{1}{12} * \sum_{t=1}^{12} S_{t/t-1}$$

kjer je:

TOM_m ... mesečna temeljna obrestna mera,

$S_{t/t-1}$... mesečna stopnja rasti ($S_{t/t-1} = I_{t/t-1} - 100$),

$I_{t/t-1}$... mesečni skupni indeks cen življenjskih potrebščin.

Februarja je mesečna temeljna obrestna mera enaka januarski.

Letna temeljna obrestna mera za določen mesec se izračuna iz mesečne temeljne obrestne mere, na dve decimalni mesti, na konformni način ter z upoštevanjem dejanskega števila dni.

$$TOM_l = \left(\left(\frac{TOM_m}{100} + 1 \right)^{\frac{\text{št.dni v letu}}{\text{št.dni v mesecu}}} - 1 \right) * 100$$

kjer je:

TOM_l ... letna temeljna obrestna mera,

TOM_m ... mesečna temeljna obrestna mera.

SEZONSKI PROIZVODI

Med sezonske proizvode uvrščamo sveže sadje, svežo zelenjavo, ženska oblačila, obutev, grelne in klimatske naprave, opremo za šport, rekreacijske in športne storitve – aktivna udeležba ter počitniške pakete.

8. OBJAVLJANJE PODATKOV

Podatke objavljamo:

Mesečno:

- Podatkovna baza SI-STAT: Ekonomsko področje – Cene – [Indeksi cen življenjskih potrebščin](#): objavljeni so indeksi cen življenjskih potrebščin po klasifikaciji ECOICOP,
- Prva objava (Cene in inflacija, Cene življenjskih potrebščin – inflacija): »Indeksi cen življenjskih potrebščin, Slovenija, mesečno«,
- Prva objava (Cene in inflacija, Cene življenjskih potrebščin – inflacija): »Temeljna obrestna mera, Slovenija, mesečno«,
- Elektronska objava (Cene in inflacija, Cene življenjskih potrebščin – inflacija): »Indeksi cen življenjskih potrebščin, podrobni podatki, Slovenija, mesečno«,
- Evropski statistični urad (Eurostat).

Polletno:

- Prva objava (Cene in inflacija, Cene življenjskih potrebščin – inflacija): »Harmonizirani indeks cen življenjskih potrebščin s konstantnimi davčnimi stopnjami, Slovenija, polletno«.

Letno:

- Podatkovna baza SI-STAT: Ekonomsko področje – Cene – [Indeksi cen življenjskih potrebščin](#): objavljeni so indeksi cen življenjskih potrebščin in letne stopnje rasti po klasifikaciji ECOICOP,
- Podatkovna baza SI-STAT: Ekonomsko področje – Cene – [Povprečne drobnoprodajne cene izdelkov in storitev](#): objavljeni so podatki o povprečnih letnih drobnoprodajnih cenah izdelkov in storitev ter o kupni moči in potrebnem času za nakup dobrin,
- Statøpis.

9. REVIDIRANJE PODATKOV

9.1 OBJAVLJANJE ZAČASNIH IN KONČNIH PODATKOV

Objavljamo le končne podatke.

9.2 PRELOMI V ČASOVNI VRSTI

V časovni vrsti objavljenih indeksov in stopenj rasti ni prišlo do prelomov, zato so vse časovne točke primerljive.

Primerljivost povprečnih drobnoprodajnih cen izdelkov ali storitev z enakim opisom v času (med letom in zlasti v daljšem časovnem obdobju) ni popolna, ker letno posodabljam seznam mest, kjer se cene zbirajo, ter vzorec izdelkov in storitev (seznam artiklov), hkrati pa se v daljšem obdobju spreminja tudi kakovost izdelkov in storitev. Zaradi tega je omejena tudi primerljivost povprečnih cen v času. Pri večjih spremembah kakovosti nekaterih proizvodov (npr. oblačil, avtomobilov, tehničnih proizvodov ipd.) se z ustreznimi metodami izvajajo tudi korekcije cen.

Metodološko pojasnilo o revidiranju podatkov je dostopno na spletni strani <http://www.stat.si/dokument/5296/RevidiranjeStatisticnihPodatkovMPsplosna.pdf>.

10. DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA

- Standardno poročilo o kakovosti za raziskovanje
 - Indeks cen življenjskih potrebščin in harmonizirani indeks cen življenjskih potrebščin (ICŽP, HICŽP),
področje: Cene in inflacija, podpodročje: Cene življenjskih potrebščin – inflacija

<http://www.stat.si/StatWeb/Methods/QuestionnairesMethodologicalExplanationsQualityReports>

- Letno poročilo o kakovosti za raziskovanje
 - Indeks cen življenjskih potrebščin in harmonizirani indeks cen življenjskih potrebščin (ICŽP, HICŽP),
področje: Cene in inflacija, podpodročje: Cene življenjskih potrebščin – inflacija
<http://www.stat.si/StatWeb/Methods/QuestionnairesMethodologicalExplanationsQualityReports>
- Metadata and National HICP Practices: Reference Metadata
<http://ec.europa.eu/eurostat/web/hicp/methodology/metadata-and-national-practices>